

**Arvoisa puheenjohtaja,
hyvät valtuutetut ja viranhaltijat sekä muut läsnäolijat paikan päällä ja verkossa.**

Tätä puheenvuoroa laatiessa kävimme läpi tilinpäätöksiä ja talousarvioita koskevat ryhmäpuheenvuorot viime vuosilta. Niissä korostui yksi huoli: tiukka talous. Ratkaisuna korostui niin ikään yksi ylitse muiden: säästäminen ja sopeuttaminen. Muissakin yhteyksissä Jämsän taloutta on viime vuosina luonnehdittu vaikeaksi, jopa katastrofaaliseksi.

No, tämä viime vuoden tilinpäätös kuitenkin kertoo, että nämä uhkakuvat eivät toteutuneet — onneksi. Tilinpäätös on ylijäämäinen. Ja se on sitä, vaikka jätettäisiin ottamatta huomioon tulosta parantaneet ns. kertaerät.

Onnistumisen uskottavuutta lisää sekin, että Jämsän taloutta ei ole paikattu valtionosuuksilla, vaan ihan omalla tekemisellä. Saimme Keski-Suomessa ylivoimaisesti vähiten valtionosuuksia, ja häntäpäässä ollaan myös valtakunnallisesti, kun verrataan saman kokoluokan kuntiin. Jos valtionosuudet poistetaan vertailusta, on Jämsän taloudellinen tulos viime vuodelta Keski-Suomen paras. Muut kunnat olivat enemmän tai vähemmän miinuksella.

Myös soten kallis haamu on jälkikäteen rankaissut meitä viime vuosina, ja siitä huolimatta pärjäsimme näinkin hyvin — vuosi 2025 on todella hatunnoston arvoinen suoritus.

Paljon puhetta aiheuttaneet taseeseen kertyneet alijäämätkin on nyt saatu katettua. Taseen pelivara on yli 11 miljoonaa, kun otetaan huomioon konsernirahasto. Tätä pelivaraa ei pidä tietenkään hukata ryhtymällä holtittomaksi. Mutta ei sitä kokonaan sukanvarressakaan kannata pitää — jos kaikki piilotetaan perinteiseen tapaan pahan päivän varalle, ei ole mitään, millä panostaa parempaan tulevaisuuteen.

Jämsällä on tilinpäätöksen mukaan myös erittäin vähän velkaa. Tosin tässä on otettava huomioon, että kaupungin kiinteistöissä on runsaasti korjausvelkaa — on siis tavallaan pankkilainan sijasta pelattu rakennusten kunnon kustannuksella. Se voi olla hyväkin asia, koska emme me jatkossa enää tarvitse nykyistä määrää toimitiloja.

Myös henkilöstökertomus antaa positiivisen yleiskuvan. Moni asia on parantunut edellisvuoteen verrattuna. Kun jatkossa valtuusto, kaupunginhallitus ja lautakunnat pitävät huolta henkilöstön toimintaedellytyksistä ja hyvinvoinnista, tulee myönteisestä kehityksestä pysyvä ilmiö.

Taas kerran siis pärjäsimme paremmin kuin budjetoitiin, ennakoitiin tai jopa pelättiin. Toki toiminnassa on jouduttu harjoittamaan kattavaa kulukuria ja joudutaan jatkossakin.

Onnistumisesta kiitos kuuluu kaupunginjohtajalle johtoryhmineen, konsernipalvelujohtajalle tukitiimeineen sekä kaikkien toimialojen koko henkilöstölle.

Uusi Suunta -valtuustoryhmä hyväksyy vuoden 2025 tilinpäätöksen hyvillä mielin.

Mutta...

Tilinpäätös kertoo paljon menneestä ja hieman nykytilasta — ei mistään muusta. Jatko ei automaattisesti mene yhtä hyvin. Miten Jämsä siis pärjää taloudellisesti tänä vuonna, ensi vuonna ja jatkossakin? Lyhyt vastaus on: omin voimin, hyvällä päätöksenteolla ja hyvin johdetulla tekemisellä.

Säästeliäisyys ei missään nimessä ole väärin, mutta jos se on ainoa ajatus, ei mikään kehity ja alamäki vain jatkuu. Sen vuoksi koko valtuuston pitäisi jo nyt olla keskustelemassa niistä isoista asioista, joita ensi vuoden talousarvio sisältää. Otetaan muutama esimerkki:

1.

Lasten määrän väheneminen on kenties yleisin viime vuosina vakiintunut hokema. Tiukka talous ei kuitenkaan johdu siitä, vaan lähinnä työllisten asukkaiden määrän vähenemisestä. Se taasen johtuu työpaikkojen vähenemisestä.

Työn vähyys on väestökadon tärkein syy.

Jämsästä on lähtenyt keskimäärin 130 työllistä asukasta joka vuosi, ja sen myötä kunnallisveron keruun perusta on vuosittain supistunut lähes puolella miljoonalla vuodessa, eli viidellä miljoonalla kymmenessä vuodessa. Eläkeikäisetkin maksavat veroja, mutta heidän määränsä lisääntyminen ei riitä korjaamaan tilannetta. Ja kaupan päälle valtio on siirtänyt työllisyyden hoitamisen kuntien tehtäväksi ja samalla uutena asiana maksattaa meillä miljoonakaupalla pitkittyneen työttömyyden kustannuksia.

Vasta tällä valtuustokaudella on sopeuttamisen lisäksi alettu kunnolla puhua siitä, että elinkeinoelämän edellytyksiä on vahvistettava ja erityisesti työpaikkojen saamiseen on panostettava. Mutta vastaammeko riittävän hyvin omaan huutoomme esimerkiksi kun talousarviossa annetaan tähän työhön rahallisia resursseja?

2.

Parhailaan asialistan kärkipäässä on investoiminen uusiin rakennuksiin liikunnan ja kulttuurin saralla, näillä näkymin reippaasti yli 10 miljoonan euron edestä. Näiden investointien poistot ja käyttökulut ovat taloudenpidossa mukana monen vuosikymmenen ajan.

Pidetään nämä investoinnit kohtuullisina ja selvitetään sekä tarve että talousvaikutukset kunnolla ennen lopullisia päätöksiä.

3.

Samaan aikaan kaupungilla on käsissään kaikilla toimialoilla vanhoja kiinteistöjä paljon enemmän kuin on tarpeen. Luultavasti joudumme lähivuosina ottamaan takkiin niiden purkukustannuksina.

Selvitetään nykyinen kiinteistömassa ja sen käyttötarve rivakasti ja hyödynnetään mitä hyödynnettävissä on.

4.

Entä hyvinvointialue, jonka talous on kuralla? Se pitää omat palvelunsa asukkaille mahdollisimman niukkana ja pakenee kaupungilta vuokraamistaan toimitiloista, mikä vähentää kaupungin saamia vuokratuloja. Positiivista toki on uuden sote-keskuksen investointipäätös, mutta meidän on jatkossakin huolehdittava siitä, että kaupungille ja asukkaille ei valu kustannuksia, joista hyvinvointialueen kuuluu huolehtia.

Ja noiden asioiden ohella talous täytyy pitää kunnossa ennen kaikkea siksi, että kaupungilla olisi resurssit hoitaa tärkeintä tehtäväänsä, joka on hyvien julkisten palveluiden tuottaminen jämsäläisille.

Muuan hyvinvointialueen valtuutettu sanoi taannoin, että aluevaltuustossa ja aluehallituksessa kuuluu ajaa hyvinvointialueen asiaa. Meidän mielestämme kaikessa julkisessa tekemisessä kuuluu ajaa asukkaiden asiaa. Hyvinvointialueen tai kaupungin asia on vain väline, ei päämäärä.

Emme missään nimessä tarkoita tässä synkistellä, vaan haluamme herättää toimimaan.

Sitä paitsi ilmassa on todella paljon positiivisia merkkejä: Jämsään investoidaan sekä Himoksen alueella että muuallakin. Myös kaupungin henkilöstöllä on selvästi halu ja nälkä muuttua ja uudistua. Avain siihen on johtaminen, ja sitä pitääkin jatkuvasti kehittää kaikilla tasoilla.

Tekoälyä ei voi olla mainitsematta tässä yhteydessä. Joidenkin mielestä se on vasta tulevaisuutta, mutta tosiasiaa se on tässä ja nyt. Huonoin mahdollinen tekoälystrategia on sen vähätteleminen, epäluuloisuus, piiloutuminen ja odottaminen. Tartutaan haasteeseen ja otetaan tekoälyn hyödyt rohkeasti mutta vastuullisesti käyttöön.

Meillä on myös hyvä kuntastrategia — nyt se vain pitää elää todeksi. Jämsä ei ole menetetty mahdollisuus, jos tartumme toimeen.

Yhtenä asiana strategia korostaa vastuullista päättämistä. Sen vuoksi Uusi Suunta haluaa uudistaa päätöksentekokulttuuria ja vahvistaa valtuuston roolia. Pelkkä asialistan läpi nuijminen ei riitä. Valtuuston on osallistuttava vahvemmin ja siirryttävä keskustelemaan päätöksentekokulttuuriin. Myös valtuuston jatkuvaa tiedonsaantia hyvissä ajoin pitää parantaa.

Kaikki eivät valitettavasti kannata ajatusta koko valtuuston aktiivisesta osallistamisesta. Mutta se nyt vaan on niin, että muodollisuuksiin keskittyminen ja perinteinen jäykkä tapa hoitaa päätöksentekoa ei ole tuloksellista kuntien nykyisessä toimintaympäristössä ja kuntien välisessä uudenaikaisessa kilpailussa.

Uusi Suunta -valtuustoryhmä kannustaa kaikkia luottamushenkilöitä katsomaan tulevaisuuteen positiivisella otteella ja miettimään jokaisessa päätöksessä sitä, miten pyritään ja päästään kohti parempaa tulevaisuutta ja pidetään tulevatkin tilinpäätökset kunnossa.

Kiitämme valtuustoa ja muita luottamustoimielimiä sekä kaupungin henkilöstöä tämän valtuustokauden ensimmäisestä vuodesta ja toivotamme kaikille hyvää kesää.